

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ (odsúdený vo výkone trestu odňatia slobody na doživotie, pozn.) podaním doručeným okresnému súdu 26. júna 2020 a doplneným 8. septembra 2020 požiadal o podmienené upustenie od výkonu zvyšku trestu z dôvodu uvedeného v § 413 ods. 2 Trestného poriadku. Prostredníctvom svojho obhajcu 16. novembra 2020 podal k napadnutému konaniu písomné vyjadrenie týkajúce sa ďalšieho procesného postupu a oznámil, že zotrváva na svojom pôvodnom návrhu. Opíšu chronologický priebeh napadnutého konania, tvrdí, že okresný súd spôsobil zbytočné prietahy v konaní, keď vo veci počas 18 mesiacov nevykonal žiadny úkon smerujúci k rozhodnutiu. Po tom, čo bolo 6. októbra 2020 okresnému súdu doručené odmietnutie vykonania znaleckého úkonu znaleckou organizáciou – [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] okresný súd ostal nečinný a o pribratí znalcov rozhodoval s veľkým časovým odstupom (odbor neurológie 24. jún 2021, kardiológie 15. november 2021, ortopédie 23. máj 2022). Podľa sťažovateľa okresný súd nekonal až do 23. júna 2022, keď mu bolo predložené doplnenie znaleckého posudku 6/2021.

2.1. Sťažovateľ zdôrazňuje, že okresnému súdu opakovane adresoval žiadosti, poukazujúc na čl. 48 ods. 2 ústavy (žiadosť z 30. augusta 2020 a 27. septembra 2022, pozn.), ktoré ostali nevybavené. Napokon adresoval sťažnosť predsedovi okresného súdu, ktorá bola vybavená písomne podaním č. k. Spr V 127/2022 z 22. novembra 2022 tak, že bola založená do súdneho spisu na účel ďalšieho procesného postupu, keďže so zákonných ustanovení vyplynulo, že vybavenie sťažnosti pre nečinnosť v trestnom konaní je v kompetencii zákonného sudcu. Zákonný sudca okresného súdu oznámením č. k. 1Nt 112/2020 zo 6. decembra 2022 informoval sťažovateľa, že ním podaná sťažnosť na prietahy predsedovi súdu bola vyhodnotená ako sťažnosť na nečinnosť podľa § 55 ods. 3 Trestného poriadku a bola doručená 23. novembra 2022.

2.2. Ústavný súd dopytom na okresnom súde zistil, že tento na neverejnom zasadnutí 29. novembra 2022 vo veci sťažovateľa rozhodol uznesením sp. zn. 1Nt 112/2020, ktorým od vykonania zvyšku trestu neupustil. Čo sa týka sťažnosti pre nečinnosť, vzhľadom na to, že okresný súd vo veci rozhodol v lehote 15 pracovných dní od jej doručenia, hľadá sa na ňu ako na vzatú späť, pokiaľ sťažovateľ nevyhlási v lehote piatich pracovných dní, že na podanej sťažnosti trvá, čo sťažovateľ urobil podaním z 15. decembra 2022. Sťažovateľ vyjadruje presvedčenie, že postupom okresného súdu došlo k porušeniu ním namietaných práv (bod 1 odôvodnenia tohto rozhodnutia), prietahy v konaní sťažovateľ nespôsobil a ich existenciu nemožno pričítať ani na vrub náročnosti prejedávanej veci. Žiadosť o ustanovenie advokáta v konaní pred ústavným súdom odôvodnil svojimi príjmami a majetkovými pomermi, ktoré podľa neho jeho žiadosť odôvodňujú.

II.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

II.1. K námietke porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

3. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123,

§ 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

4. Ústavný súd konštatuje, že medzi obsahom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právom na prejednanie záležitosti v primeranej lehote (ako súčasť práva na spravodlivé súdne konanie) podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru niet zásadnejších rozdielov, a preto aj vzhľadom na fakt, že ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti rešpektuje a vychádza z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k právu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, možno namietané porušenie označených práv sťažovateľa posudzovať spoločne.

5. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru, pozn.) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. IV. ÚS 221/04).

6. Ústavný súd v súlade so svojou konštantnou judikatúrou uvádza, že nie každý zistený prietah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 46/01, II. ÚS 57/01, ÚS 92/03, III. ÚS 359/08). Pojem „zbytočné prietahy“ je pojem autonómny, ktorý možno vykladať a aplikovať predovšetkým materiálne. Len v prípade, ak ústavný súd zistí, že postup všeobecného súdu sa vyznačoval takými významnými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako zbytočné prietahy, môže vysloviť porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov (I. ÚS 38/04, III. ÚS 24/04, III. ÚS 372/06). V prípade, ak ústavný súd zistí, že postup všeobecného súdu sa nevyznačoval takými významnými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako zbytočné prietahy v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, návrh odmietne ako zjavne neopodstatnený (I. ÚS 38/04, II. ÚS 199/02, III. ÚS 24/04, III. ÚS 372/06, IV. ÚS 290/04).

7. O zjavnú neopodstatnenosť ide, ak namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 110/02, II. ÚS 66/2011, IV. ÚS 473/2012, III. ÚS 288/2016, II. 59/2019).

8. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu (napr. III. ÚS 20/00, II. ÚS 12/01, IV. ÚS 37/02) sa ochrana základnému právu vrátane základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy poskytuje v konaní pred ústavným súdom len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany porušenie základného práva označenými orgánmi verejnej moci (v tomto prípade všeobecným súdom) ešte trvalo. Ak v čase, keď došla ústavná sťažnosť ústavnému súde, už nedochádza k porušovaniu označeného

základného práva, ústavný súd ústavnú sťažnosť zásadne odmietne ako zjavne neopodstatnenú. Vychádza pritom z toho, že účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia orgánu verejnej moci.

9. Na tomto mieste sa žiada poukázať aj na ustálenú judikatúru ústavného súdu, podľa ktorej sa ochrana základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy poskytuje v konaní pred ústavným súdom len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany porušovanie tohto práv označeným orgánom verejnej moci ešte mohlo trvať. To znamená, že ústavný súd pri skúmaní porušenia označeného práva zohľadňuje aj to, či u sťažovateľa objektívne ide o odstránenie stavu právnej neistoty v jeho veci, pretože len v takom prípade možno uvažovať o jeho porušení (IV. ÚS 226/04, IV. ÚS 202/2010).

10. Ak v čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu už nemôže dochádzať k namietanému porušovaniu označeného práva, ústavný súd sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú [§ 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde], pretože konanie o takej sťažnosti pred ústavným súdom už nie je spôsobilé naplniť účel ochrany, ktorý ústavný súd poskytuje vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru (napr. IV. ÚS 102/05, II. ÚS 387/06, III. ÚS 462/2017). Uvedený právny názor ústavného súdu je akceptovaný aj judikatúrou ESELP (k tomu pozri rozhodnutie vo veci Mazurek proti Slovenskej republike z 3. 3. 2009, sťažnosť č. 16970/05).

11. Ústavný súd z obsahu ústavnej sťažnosti, jej príloh a obsahu súdneho spisu zistil, že okresný súd v napadnutom konaní rozhodol uznesením č. k. 1Nt 112/2020 z 29. novembra 2022 tak, že podľa § 413 ods. 2 Trestného poriadku od výkonu zvyšku trestu, ktorý bol sťažovateľovi uložený rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k.4To 52/2002 z 18. decembra 2002, neupúšťa. Predmetné uznesenie okresného súdu nenadobudlo právoplatnosť, keďže sťažovateľ podal v zákonnej lehote sťažnosť, o ktorej mal rozhodnúť Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“). V čase doručenia ústavnej sťažnosti ústavnému súdu (22. decembra 2022) bolo teda o návrhu sťažovateľa v napadnutom konaní súdom prvej inštancie rozhodnuté, a hoci nie právoplatne (s ohľadom na procesnú aktivitu sťažovateľa a podanie opravného prostriedku), právna neistota sťažovateľa bola vo významnej miere odstránená. Krajský súd o sťažnosti sťažovateľa (odsúdeného) proti uzneseniu súdu prvej inštancie č. k. 1Nt 112/2020 z 29. novembra 2022 rozhodol na neverejnom zasadnutí 26. januára 2023 tak, že uznesením č. k. 3Tos 132/2023-260 sťažnosť podľa §193 ods.1 písm. c) Trestného poriadku ako nedôvodnú zamietol. Uznesenie okresného súdu č. k. 1 Nt 112/2020 z 29. novembra 2022 v spojení s uznesením krajského súdu č. k. 3 Tos 132/2023 z 26. januára 2023 tak nadobudlo právoplatnosť 26. januára 2023. Možno teda uzavrieť, že v čase rozhodovania ústavného súdu o predloženej ústavnej sťažnosti bola vec sťažovateľa právoplatne skončená. O miere sťažovateľom tvrdenej právnej neistoty možno pochybovať aj s ohľadom na to, že v napadnutom konaní okresný súd rozhodoval v poradí už o druhom návrhu sťažovateľa na upustenie od výkonu zvyšku trestu (prvýkrát jeho návrh zamietol uznesením č. k. 6Nt 213/2016 z 23. októbra 2019, pozn.), pričom aj v novom návrhu sťažovateľ uvádzal totožné dôvody a totožné ochorenia.

11.1. Vo vzťahu k sťažovateľom podanej sťažnosti pre nečinnosť podľa § 55 ods. 3 Trestného poriadku (bod 2.1. odôvodnenia rozhodnutia) a na jej zotrvaní napriek rozhodnutiu okresného súdu uznesením č. k. 1Nt 112/2020 z 29. novembra 2022 ústavný súd konštatuje, že správanie

sa sťažovateľa je nelogické, do značnej miery zaťažujúce konajúci súd a vykazuje znaky účelovosti podania. Ústavný súd pre úplnosť dodáva, že krajský súd uznesením č. k. 3 Ntro 2/2022-250 z 3. januára 2023 sťažnosť sťažovateľa zamietol [§ 55 ods. 5 písm. a) Trestného poriadku, pozn.].

12. Komplexným posúdením vecí, s prihliadnutím na dĺžku napadnutého konania vedeného súdom prvej inštancie, ústavný súd uzatvára, že hoci jeho postup nemožno považovať z časového hľadiska za optimálny (2 roky), v konkrétnom prípade sťažovateľa nemožno opomenúť faktickú náročnosť vecí spojenú s nevyhnutnosťou znaleckého dokazovania a overovania zdravotného stavu sťažovateľa v zmysle ním predkladaných návrhov na dokazovanie. V tak závažnom prípade, akým je rozhodovanie o (ne)upustení od výkonu zvyšku trestu odňatia slobody uloženého na doživotie ako najvyššie možného uloženého trestu, ktorý nie je časovo limitovaný, je potrebné zohľadniť zvýšenú náročnosť dokazovania a rozhodovania súdu. Ojedinelá nečinnosť okresného súdu pri rozhodovaní o pribratí znalcov z rozličných medicínskych odborov spadala do obdobia pandemickej situácie spojenej s ochorením COVID-19, čo nepochybne sťažilo postup okresného súdu. Ústavný súd však nevzhliadol také pochybenia, ktoré by mali za následok vznik neodôvodnených prietahov. K takémuto záveru ústavný súd dospel aj s prihliadnutím na rozhodovacu prax a judikatúru ESLP v obdobných veciach, podľa ktorej dĺžka súdneho konania na jednom stupni v trvaní dvoch až troch rokov, v závislosti od povahy a zložitosti vecí, nie je v rozpore s právom na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (m. m. III. ÚS 50/2015).

13. Vzhľadom na konkrétne okolnosti danej veci ústavný súd dospel pri predbežnom prerokovaní k záveru, že neexistuje okolnosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o porušení sťažovateľom namietaných práv. Ústavnú sťažnosť sťažovateľa preto odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

14. Pretože ústavná sťažnosť sťažovateľa bola ako celok odmietnutá, bolo bez právneho významu zaoberať sa jej ďalšími požiadavkami uvedenými v návrhu na rozhodnutie, o ktorých rozhodovanie je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

II.2. K žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom

15. Vo vzťahu k žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom ústavný súd konštatuje, že takýmto žiadosťiam vyhovie v prípade súčasného (kumulatívneho) splnenia podmienok vyplývajúcich z § 37 ods.1 zákona o ústavnom súde a jeho ustálenej doterajšej judikatúry v tejto oblasti, t. j. 1. ak ustanovenie právneho zástupcu odôvodňujú majetkové pomery navrhovateľa (ak vzhľadom na svoje majetkové pomery nedisponuje dostatočnými zdrojmi na úhradu trov právneho zastúpenia) a 2. ak zároveň nejde o bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti.

16. Ústavný súd po preskúmaní obsahu ústavnej sťažnosti v jej podstatnom základe konštatuje (aj bez potreby bližšieho skúmania majetkových pomerov sťažovateľa), že nebola splnená druhá podmienka na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, keďže v konkrétnom prípade sťažovateľa ide o zrejmé bezúspešné uplatňovanie nároku, ako to vyplýva z tohto rozhodnutia (výrok 1 tohto rozhodnutia), a ani ustanovenie právneho zástupcu

by na prijatých záveroch ústavného súdu nič nezmenilo. Ústavný súd preto žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu nevyhovel (výrok 2 tohto rozhodnutia).

P o u ě n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. apríla 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu